

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2023. gada 20. oktobrī
(OR. en)

14309/23

JAI 1328
FREMP 290
DIGIT 220
SOC 692
HYBRID 72
DISINFO 84

DARBA REZULTĀTI

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsekretariāts
Saņēmējs:	delegācijas
Iepriekš. dok. Nr.:	13399/23 + COR 1 + 13399/23 ADD 1
Temats:	Padomes secinājumi par digitālo spēcīgāšanu nolūkā aizsargāt un īstenot pamattiesības digitālajā laikmetā – Padomes secinājumi (2023. gada 20. oktobris)

Pielikumā pievienoti Padomes secinājumi par digitālo spēcīgāšanu nolūkā aizsargāt un īstenot pamattiesības digitālajā laikmetā, kurus Padome pieņēma 3976. sanāksmē, kas notika 2023. gada 20. oktobrī.

**PADOMES SECINĀJUMI PAR DIGITĀLO SPĒCINĀŠANU NOLŪKĀ
AIZSARGĀT UN ĪSTENOT PAMATTIESĪBAS DIGITĀLAJĀ LAIKMETĀ**

Preambula

Eiropas Savienības Padome:

- a) **atgādinot** Līgumu par Eiropas Savienību un jo īpaši tā 2., 3. un 6. pantu,
- b) **atgādinot** Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 4. panta 3. punktu, 8., 9. un 16. pantu, 67. panta 1. punktu, 151. un 162. pantu un 166. panta 2. punktu,
- c) **atgādinot** Eiropas Savienības Pamattiesību hartu (turpmāk "Harta"), kas ikvienam dod tiesības pilnībā izmantot savas tiesības un iespējas, un jo īpaši tās 8., 11., 14., 15., 21., 23., 24., 25., 26., 36., 47., 51. un 52. pantu,
- d) **atgādinot**, ka pamattiesības ir jebkuras demokrātiskas sabiedrības stūrakmens un ka to aizsardzība gan tiešsaistē, gan bezsaistē ir būtiska, lai nodrošinātu cilvēka cieņu, un tas digitālajā laikmetā ir kļuvis arvien sarežģītāk,
- e) **atgādinot** gada ziņojumus par Hartas īstenošanu un jo īpaši 2021. gada ziņojumu, kurā galvenā uzmanība pievērsta "Pamattiesību aizsardzībai digitālajā laikmetā",

- f) **atgādinot** Digitālās desmitgades politikas programmu 2030. gadam, kurā cita starpā noteikts, ka Eiropas digitālajai sabiedrībai būtu jāstiprina un jāatbalsta demokrātija ar pamattiesību aizsargāšanu, ar drošu un atvērtu digitālo vidi un pieejamiem un uz cilvēku vērstiem digitāliem sabiedriskiem pakalpojumiem un pārvaldi,
- g) **uzsverot**, ka Eiropas deklarācijā par digitālajām tiesībām un principiem digitālajai desmitgadei ir apstiprināts, ka Eiropas digitālās suverenitātes pamatā vajadzētu būt pamattiesību, tiesiskuma un demokrātijas, iekļaušanas, piekļūstamības, vienlīdzības, noturības, drošības un pakalpojumu pieejamības veicināšanai un aizsardzībai un ka ikvienam vajadzētu būt iespējai apgūt visas digitālās pamatprasmes un padziļinātas digitālās prasmes,
- h) **atgādinot** cita starpā Tallinas deklarāciju par e-pārvaldi (2017. gada oktobris) ¹, Padomes secinājumus par Eiropas digitālās nākotnes veidošanu (2020. gada jūnijs) ², prezidentvalsts secinājumus par Pamattiesību hartu saistībā ar mākslīgo intelektu un digitālajām pārmaiņām (2020. gada oktobris) ³, Berlīnes deklarāciju par digitālo sabiedrību un uz vērtībām balstītu digitālo pārvaldi (2020. gada decembris) ⁴ un Lisabonas deklarāciju par digitālo demokrātiju ar mērķi (2021. gada jūnijs) ⁵,
- i) **paužot gandarījumu** par Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūras darbu, jo īpaši ziņojumu “Nākotnes uzlabošana – mākslīgais intelekts un pamattiesības” ikgadējo atjaunināto informāciju par pilsonisko telpu ES, pētījumiem naida un tiešsaistes satura moderācijas jomā un ziņojumu “Vecāka gadagājuma cilvēku pamattiesības – sabiedrisko pakalpojumu pieejamības nodrošināšana digitālajā sabiedrībā”,

¹ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/ministerial-declaration-egovernment-tallinn-declaration>

² [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020XG0616\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020XG0616(01))

³ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11481-2020-INIT/lv/pdf>

⁴ https://ec.europa.eu/isa2/news/eu-member-states-sign-berlin-declaration-digital-society_en

⁵ <https://www.lisbondeclaration.eu>

- j) **ņemot vērā** darbu, ko veikušas Eiropas un starptautiskās organizācijas, piemēram, Mākslīgā intelekta komiteja, kā arī Eiropas Padomes Eiropas Tiesu sistēmas efektivitātes komisija (*CEPEJ*), kas pieņēma rīcības plānu 2022.–2025. gadam attiecībā uz digitalizāciju labākai tiesiskuma nodrošināšanai,
- k) **ņemot vērā**, ka digitālā pārveide maina veidu, kā mēs sazināmies, veidojam savstarpējās attiecības, strādājam, mācāmies, piekļūstam pakalpojumiem un dzīvojam savu ikdienas dzīvi, tostarp to, kā tiek ietekmētas un aizsargātas mūsu pamattiesības, un ka cilvēki var izmantot digitālās pārveides sniegtās iespējas tikai tad, ja viņi apgūst atbilstošas prasmes un ja viņiem tiek nodrošināti nepieciešamie rīki,
- l) **ņemot vērā**, ka Digitālās desmitgades politikas programmas 2030. gadam ierosinātais vērienīgais mērķis ir panākt, lai līdz 2030. gadam galvenie sabiedriskie pakalpojumi Eiropas iedzīvotājiem un uzņēmumiem tiktu piedāvāti 100 % tiešsaistē,
- m) **atzīstot**, cik svarīgi ir veicināt piekļūstamību un novērst digitālo plaisu ⁶, ko saasinājusi Covid-19 krīze, un pieaugošo atstumtības risku,
- n) **atgādinot**, ka viens no Eiropas sociālo tiesību pīlāra rīcības plāna mērķiem ir panākt, lai līdz 2030. gadam vismaz 80 % pieaugušo būtu digitālās pamatprasmes, kas ir priekšnoteikums, lai palielinātu iekļaušanu un līdzdalību darba tirgū un sabiedrībā digitāli pārveidotā Eiropā,
- o) **atkārtoti apstiprinot**, ka pamattiesības ir vienlīdz piemērojamas gan tiešsaistē, gan bezsaistē un ka ikvienam vajadzētu būt iespējai un atbalstam apgūt digitālās pamatprasmes, lai spētu izprast un izmantot savas tiesības, kā arī pilnībā izmantot potenciālu, ko sniedz sabiedriskie un privātie pakalpojumi, kurus arvien vairāk sniedz tiešsaistē,

⁶ Digitālā plaisa ir atšķirība starp tiem, kuriem ir piekļuve internetam vai citām digitālajām tehnoloģijām un kuri var izmantot tiešsaistes pakalpojumus, un tiem, kuriem šie pakalpojumi nav pieejami. [Eurostat definīcija](#)

- p) **atzīmējot**, ka saskaņā ar Eiropas Prasmju programmu 2023. gads ir Eiropas Prasmju gads un ka gan cilvēku un uzņēmumu digitālās pamatprasmes, gan darbaspēka specializētās digitālās prasmes, kā arī sabiedrisko pakalpojumu digitalizācija ir priekšnoteikums aktīvai līdzdalībai digitālajā desmitgadē un Savienības digitālās suverenitātes nodrošināšanai,
- q) **apņēmoties** veidot cilvēktiesībās balstītu un uz cilvēku vērstu digitālo pārveidi un ievērot principu nevienu neatstāt novārtā, tostarp veidojot digitālus sabiedriskos pakalpojumus, kas ir iekļaujoši un pieejami personām ar invaliditāti, vecāka gadagājuma cilvēkiem un neaizsargātības situācijās esošām personām, kā arī starptautiskā mērogā veicināt šādu pieeju un saskaņošanu ar ES standartiem.

Personu un svarīgu nozaru digitālā spēcinašana

Eiropas Savienības Padome

1. **atgādina**, ka digitālajai pārveidei ir jāveicina līdztiesības panākšana, kā arī taisnīga un iekļaujoša sabiedrība Eiropas Savienībā,
2. **uzsver**, ka ikvienam ir tiesības piekļūt būtiskiem un svarīgiem labas kvalitātes sabiedriskajiem un privātajiem pakalpojumiem un ka viens no digitalizācijas mērķiem ir veicināt un atvieglot piekļuvi šiem būtiskajiem un svarīgajiem pakalpojumiem,

3. **atzīst**, ka 46 % Eiropas iedzīvotāju ⁷ pašlaik trūkst digitālo pamatprasmju un ka, lai mazinātu šo digitālo plaisu, kas var būt ne tikai potenciāls bīstamības un atstumtības avots iedzīvotājiem, bet arī šķērslis viņu tiesību īstenošanai, šīm personām vajadzētu būt iespējai un atbalstam, lai apgūtu digitālās prasmes, kas nepieciešamas regulārai un drošai piekļuvei internetam un digitālajiem produktiem un pakalpojumiem.

Eiropas Savienības Padome aicina dalībvalstis savu kompetenču robežās

4. **sekmēt** atbilstīgu medijpratību un digitālo pratību, izmantojot izglītību, apmācību un mūžizglītību ikvienam, kā tiesības apgūt digitālās pamatprasmes un padziļinātas digitālās prasmes,
5. **pastiprināt centienus** mazināt digitālo plaisu, samazinot atšķirību starp tiem, kam ir piekļuve uzticamiem interneta pakalpojumiem un digitālajiem rīkiem un prasmes tos izmantot, un tiem, kam to nav, īpašu uzmanību pievēršot plaisai starp pilsētām un laukiem un plaisai, ko rada sociālekonomiskais statuss, invaliditāte, vecums vai dzimums, ar Savienības finansējuma palīdzību nodrošinot piekļuvi ātram interneta savienojumam un digitālajām tehnoloģijām,
6. **veikt visus attiecīgos pasākumus**, lai nodrošinātu, ka ikviens var vienlīdzīgi piekļūt tiešsaistes sabiedriskajiem pakalpojumiem, jo īpaši piedāvājot konsultācijas un atbalstu visa procesa laikā publisko tīmekļa vietņu pārlūkošanā, tiešsaistes veidlapu izmantošanā un dokumentu iesniegšanā tiešsaistē un vajadzības gadījumā uzturot nedigitālas alternatīvas, lai nodrošinātu, ka neviens netiek atstāts novārtā; ņemot to vērā, nodrošināt arī drošu piekļuvi ar atbilstīgu digitālās identitātes līdzekļu palīdzību,

⁷ Attiecībā tikai uz sievietēm šis īpatsvars palielinās līdz 49 %, savukārt attiecībā uz vīriešiem tas samazinās līdz 43 %.
[https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/isoc_sk_dskl_i\\$DV_317/default/table?lang=en](https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/isoc_sk_dskl_i$DV_317/default/table?lang=en)

7. **informēt** sabiedrību, tostarp bērnus un jauniešus, viņu vajadzībām pielāgotā valodā par to, cik svarīgi ir aizsargāt viņu privātumu un persondatus digitālajā pasaulē, un sniegt viņiem zināšanas par to, kā tiek vākti, apstrādāti un izmantoti viņu dati un kā īstenot savas tiesības, tostarp tiesības piekļūt saviem persondatiem, tiesības tikt aizmirstam, un kā konfigurēt privātuma iestatījumus un izmantot šifrēšanu, lai aizsargātu savus persondatus,
8. **pieņemt nepieciešamos pasākumus**, lai nodrošinātu īpašu aizsardzību un/vai digitālās prasmes, kas pielāgotas dažādu personu grupu vajadzībām, piemēram:
- **bērni un jaunieši**: iekļaujot kvalitatīvu digitālo saturu izglītības programmās, tostarp mācību programmās skolotājiem un jaunatnes darbiniekiem, atvieglojot piekļuvi aprīkojumam, nodrošinot viņus ar nepieciešamajām prasmēm un zināšanām, lai droši piedalītos digitālajā vidē, palīdzot viņiem cita starpā atpazīt iebiedēšanu tiešsaistē, iedraudzināšanu un citus aizskarošas izturēšanās un noziegumu veidus tiešsaistē, izplatot informāciju par atbalstu, kas pieejams bērniem un jauniešiem, kuri cietuši no noziegumiem tiešsaistē, apkarojot agresīvu komercpraksi, ieviešot vecuma pārbaudes sistēmas piekļuvei tiešsaistes saturam un sekmējot atbilstīgu ekrāna laika ierobežojumu noteikšanu (saskaņā ar Hartas 24. pantu un ņemot vērā ES stratēģiju par bērna tiesībām),

- **vecāka gadagājuma cilvēki:** atbalstot un sniedzot palīdzību un norādījumus digitālās pārveides procesā, lai palīdzētu tiem, kam nepieciešams atbalsts, piekļūt būtiskiem un svarīgiem tiešsaistes pakalpojumiem, izmantot jaunus saziņas veidus un interneta piedāvātās iespējas izklaidei, mācībām, personīgās pilnveidošanās nolūkiem un ikdienas dzīves pārvaldībai, vienlaikus informējot viņus par iespējamajiem riskiem, piemēram, pikšķerēšanu, identitātes zādzību un dezinformāciju, un to, kā mazināt šādus riskus, un nodrošinot, ka viņi saprot, kā aizsargāt savus persondatus (saskaņā ar Hartas 25. pantu),
- **sievietes un meitenes:** nodrošinot viņu vienlīdzīgu līdzdalību digitālajā jomā un piekļuvi digitālajām prasmēm, kas joprojām ir ierobežota, veicinot sieviešu un meiteņu līdzdalību digitālajā uzņēmējdarbībā un *STEM* (zinātne, tehnoloģija, inženierzinātnes un matemātika) jomās un pastiprinot centienus apkarot vardarbību pret sievietēm un meitenēm tiešsaistē un aizskarošu izturēšanos pret sievietēm un meitenēm tiešsaistē, lai mazinātu digitālo plaisu starp dzimumiem un ļautu sievietēm un meitenēm pilnībā izmantot digitālās pārkārtošanās sniegtās iespējas (saskaņā ar Hartas 23. pantu),
- **personas ar invaliditāti:** likvidējot digitālās vides šķēršļus, jo īpaši nodrošinot nepieciešamos produktus un pakalpojumus, lai veicinātu viņu iekļaušanu un līdzdalību digitālajā sabiedrībā (saskaņā ar Hartas 26. pantu un 9. pantu ANO Konvencijā par personu ar invaliditāti tiesībām, kurai ES ir pievienojusies),

- **lauku apvidos dzīvojošas personas:** atvieglot kopienām piekļuvi internetam apvidos, kur ir mazāks platjoslas pārklājums un mazāk digitālo līdzekļu,
- **sociālekonomiski nelabvēlīgā situācijā esošas personas un personas, kas atrodas īpaši neaizsargātā situācijā:** veicinot digitālo prasmju apguvi un cīnoties pret digitālo atstumtību, un atvieglot piekļuvi valsts pārvaldes iestādēm,
- **darba ņēmēji:** nodrošinot pietiekamu un atbilstīgu profesionālo apmācību, lai darba ņēmējus, jo īpaši sievietes, sagatavotu jaunām digitālām darbvietām un pasargātu viņus no bezdarba, dodot ikvienam iespēju, pilnveidojot prasmes un pārkvalificējoties, pielāgoties ar digitālo rīku izmantošanu darbā, tostarp darba nolūkos izmantotajām informācijas un komunikācijas tehnoloģijām (IKT), saistītajām pārmaiņām, vienlaikus garantējot godīgus, taisnīgus, veselīgus un drošus darba apstākļus un to, ka tiek ievērotas darba tiesības, tostarp tiesības būt bezsaistē un atslēgties no digitālajiem rīkiem ārpus darba laika,
- **patērētāji:** nodrošinot, ka patērētāji spēj izdarīt neatkarīgu un apzinātu izvēli, un ierobežojot iespējas izmantot ievainojamības un stereotipiskus pieņēmumus, tostarp ar mērķorientētām reklāmām un maldinošiem izstrādes paņēmieniem lietotājsaskarnēs,
- **balsotāji:** nodrošinot, ka iedzīvotāji ir labi informēti un viņiem piemīt mediju un digitālo līdzekļu lietošanas prasmes, kas nepieciešamas spriestspējai sarežģītās situācijās, kuras ietekmē demokrātisko telpu, un jo īpaši, vēršoties pret manipulāciju ar informāciju un dezinformāciju, kas saistīta ar vēlēšanām vai citādi ietekmē brīvas un godīgas vēlēšanas, bet vienlaikus saglabājot vārda brīvību,

- **pilsoniskās sabiedrības organizācijas, cilvēktiesību aizstāvji un žurnālisti:** pasargājot viņus no digitāliem apdraudējumiem un nodrošinot viņiem iespējas efektīvi stiprināt savus pamattiesību aizstāvības pasākumus, kuros tiek izmantoti arī digitālie rīki, un veicinot vārda brīvību, mediju brīvību un plurālismu, kā arī piekļuvi uzticamai, pārredzamai un daudzveidīgai digitālajai videi un veicinot līdzdalību, solidaritāti un iekļaušanu,
9. **nodrošināt** spēju veidošanas un apmācības pasākumus, kas aktoriem svarīgās pamattiesību aizstāvības nozarēs, proti, tieslietu un tiesībsardzības nozarē, palīdz nodrošināt pamattiesību ievērošanu un aizsargāt personas arī digitālajā pasaulē, sniedzot lietotājiem efektīvus un kvalitatīvus sabiedriskos pakalpojumus tieslietu jomā un nodrošinot, ka tiesiskums vienmēr ir pārredzams un tam var piekļūt,
 10. šajā sakarā īpaša uzmanība būtu jāpievērš sākotnējai un turpmākai apmācībai, kuru sniedz tiesībsardzības jomas speciālistiem un praktizējošiem juristiem un kurā galvenā uzmanība pievērsta tiesiskumā un pamattiesībās balstītas kultūras turpmākai veicināšanai, tiesu sistēmas digitalizācijas paplašināšanai un digitālo profesionālo prasmju attīstības atbalstīšanai atbilstīgi Eiropas tiesiskās apmācības stratēģijai 2021.–2024. gadam ⁸,
 11. **piešķirt** pietiekamu finansējumu – gan valsts finansējumu, gan no Savienības finansējuma programmām –, lai atbalstītu medijus un digitālo izglītību, apmācību un prasmju attīstību, un atvieglot piekļuvi finansējumam šajā nolūkā.

⁸ https://commission.europa.eu/document/f782dbde-f970-430a-847d-a77ff3e428a5_lv

Veidot drošu digitālo vidi, kurā tiek aizsargātas pamattiesības

Eiropas Savienības Padome

12. **uzsver**, ka pamattiesību aizsardzību pilnībā var garantēt tikai, nodrošinot taisnīgu, drošu un pārredzamu digitālo vidi, kurā līdz minimumam samazināti digitālās telpas riski un apdraudējumi,
13. **ar bažām norāda**, ka dezinformācija un jo īpaši dezinformācija tiešsaistē izplatās ātri, kā rezultātā mazinās uzticība iestādēm un medijiem, tiek apgrūtinātas personu tiesības piekļūt pārbaudītai informācijai un viņu spēja pieņemt uz informāciju balstītus lēmumus, tiek apdraudēti demokrātiskie procesi un veicināta sociālā polarizācija,
14. **pauž nožēlu** par to, ka pēdējos gados Eiropā strauji un satraucošā apmērā arvien vairāk izplatās naida runa, naida noziegumi un kibervardarbība ⁹, un par to, ka arvien plašāka interneta un sociālo mediju izmantošana ir veicinājusi naida runas izplatīšanos tiešsaistē, kuru sekmē disinhibīcija un anonimitātes sajūta, kas interneta lietotājiem var rasties,
15. **atgādina**, ka Eiropas Savienība ir nesen pieņēmusi Digitālo pakalpojumu aktu ¹⁰, kurā ir paredzēti noteikumi par starpnieku pienākumiem un pārskatatbildību un kura mērķis ir līdz minimumam samazināt kaitējuma gadījumus tiešsaistē un novērst tiešsaistes riskus, izveidojot saskaņotu tiesisko regulējumu cīņai pret nelikumīgu un kaitīgu satura izplatīšanu un tādējādi uzlabojot pamattiesību aizsardzību tiešsaistē,

⁹ Sk., piemēram, ECRI 2019. un 2020. gada ziņojumus (gada pētījumu, ko pasūtījis Eiropas Parlamenta Pilsoņu tiesību un konstitucionālo jautājumu politikas departaments): <https://rm.coe.int/ecri-annual-report2019/16809ca3e1> un <https://rm.coe.int/annual-report-on-ecri-s-activities-for-2020/1680a1cd59>.

¹⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2022/2065 (2022. gada 19. oktobris) par digitālo pakalpojumu vienoto tirgu un ar ko groza Direktīvu 2000/31/EK (Digitālo pakalpojumu akts).

16. **pauž nožēlu** par to, ka saskaņā ar ziņojumiem pilsoniskās sabiedrības aktori, cilvēktiesību aizstāvji un žurnālisti, jo īpaši sievietes, tiek vairāk pakļauti kiberuzbrukumiem, draudiem un aizskārumiem tiešsaistē ¹¹¹²,
17. **atgādina**, ka tiesības uz persondatu aizsardzību un tiesības uz privātumu ir tādas pamattiesības digitālajā laikmetā, kas sniedz iespējas aizsargāt citas pamattiesības, ietverot personu kontroli pār to, kā tiek izmantoti un kopīgoti viņu persondati, kā arī personu tiesības uz saziņas un viņu elektroniskajās ierīcēs esošās informācijas konfidencialitāti,
18. **uzsver** – lai gan mākslīgajam intelektam (MI) var būt ievērojama pozitīva ietekme (piemēram, tas pastiprina procesu efektivitāti un veicina inovāciju un pētniecību dažādās dzīves jomās), tas var arī radīt ievērojamas problēmas pamattiesību aizsardzībā un cīņā pret diskrimināciju, ja nav pietiekamas pārredzamības un ja MI izmanto, neveicot atbilstīgus aizsardzības pasākumus un nekontrolējot kvalitāti,
19. **uzsver**, cik svarīgas ir mediju un digitālo līdzekļu lietošanas prasmes, cīņoties pret manipulāciju ar informāciju, tostarp dezinformāciju, maldinošu informāciju, manipulatīvu propagandu un sazvērestības teorijām, bet vienlaikus aizsargājot vārda un informācijas brīvību.

Eiropas Savienības Padome aicina dalībvalstis savu kompetenču robežās:

20. **veicināt** labvēlīgu un taisnīgu digitālo vidi iekļaujošām un plurālistiskām publiskām debatēm un palīdzēt nodrošināt personām iespējas nošķirt uzticamus un neuzticamus informācijas avotus, identificēt stereotipiskus pieņēmumus un propagandu un attīstīt kritiskās domāšanas prasmes, tādējādi mazinot informācijas manipulācijas, tostarp dezinformācijas, kaitīgo ietekmi,

¹¹ https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2022-protecting-civic-space_en.pdf

¹² <https://www.osce.org/fom/safety-female-journalists-online>

21. **atbalstīt** to, ka tiek īstenots un uzraudzīts 2022. gadā pieņemtais izvērstais Prakses kodekss dezinformācijas jomā, kura pamatā ir 2018. gada kodekss, bet kurš paredz vērienīgas saistības un aicina veikt vērienīgus pasākumus ar mērķi apkarot dezinformāciju tiešsaistē, un mudina nozari ievērot pašregulācijas standartus dezinformācijas apkarošanai,
22. **turpināt cīņu** pret naida runu tiešsaistē, cita starpā galveno uzmanību pievēršot tam, ka par kūdīšanu uz vardarbību un naidu ir faktiski jāparedz kriminālatbildība, ka ikvienam ir jāizprot naida runas ietekme uz indivīdiem un sabiedrību, jāidentificē naida runa un jāziņo par to, un izglītojot par digitālo pilsoniskumu un drošību tiešsaistē, palīdzot personām labāk apzināties to, ka naida runa ir pamattiesību pārkāpums, kam var būt nopietnas sekas un kas var novest pie fiziskas vardarbības, vajāšanas, iebiedēšanas, objektifikācijas, uzmākšanās, seksuālas uzmākšanās un diskriminācijas, tostarp naida noziegumiem, un ka tai var būt ierobežojoša ietekme uz vārda brīvību, jo īpaši uz žurnālistiem, un uz līdzdalību publiskās demokrātiskās debatēs,
23. **atbalstīt un uzraudzīt** to, kā tiek īstenots ES Rīcības kodekss cīņai pret nelikumīgiem naidīgiem izteikumiem tiešsaistē, kurš ir izrādījies noderīgs instruments sadarbībai starp iestādēm, pilsoniskās sabiedrības organizācijām un tehnoloģiskajām platformām satura moderācijas jomā, ar mērķi uzlabot tā efektivitāti,
24. **atbalstīt** Digitālo pakalpojumu akta īstenošanu, lai nodrošinātu, ka Eiropas Savienībā saskaņoti piemēro noteikumus, kas ir pamatā cīņai pret nelikumīgu un kaitīgu saturu tiešsaistē, un vairo sabiedrības informētību par mehānismiem, kas ir pieejami ziņošanai par nelikumīgu un kaitīgu saturu,

25. **uzlabot** tiesu un tiesībaizsardzības iestāžu spēju izmeklēt ar nelikumīgu tiešsaistes saturu saistītus naida noziegumus un naida runas gadījumus un saukt pie atbildības par tiem, tostarp, apmainoties ar paraugpraksi un pilnībā izmantojot rīkus un sadarbības platformas, vienlaikus veicinot digitālo tiesiskumu, kuram visi var piekļūt,
26. **nodrošināt**, ka kompetentajām valsts uzraudzības iestādēm ir pienācīgi resursi un darbinieki, kuri ir saņēmuši pienācīgu digitālo apmācību, lai varētu uzraudzīt Vispārīgajā datu aizsardzības regulā, E-privātuma direktīvā un citos attiecīgajos Savienības un valsts tiesību aktos paredzēto datu aizsardzības un privātuma noteikumu ievērošanu, un izveidot konkrētas informācijas un izpratnes veicināšanas kampaņas par šo iestāžu lomu un to, kā tās var palīdzēt personām aizsargāt viņu tiesības, atbilstīgi Hartas 7. un 8. pantam, lai nodrošinātu jo īpaši privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību, kā arī privātumu un personu kontroli pār datiem,
27. **veikt nepieciešamos pasākumus**, lai izveidotu nākotnes prasībām atbilstošus un tehnoloģiski neitrālus regulatīvos režīmus, kas nodrošina, ka MI tiek attīstīts un izmantots iekļaujošā, ilgtspējīgā un antropocentriskā veidā, kurā izmanto cilvēktiesībās balstītu pieeju, ņemot vērā to, ka visiem būtu jāapzinās MI sniegtās iespējas, kā arī riski un problēmas, ko tas rada attiecībā uz pamattiesībām, un to, kā tā sarežģītais raksturs un pārredzamības trūkums var apgrūtināt iespējamo tiesību pārkāpumu vai likumu pārkāpumu identificēšanu un pierādīšanu, kā arī iespējamo kļūdu vai sistēmas darbības traucējumu izsekošanu.

Eiropas Savienības Padome

28. **atzinīgi vērtē** Komisijas darbu un iniciatīvas Savienības iedzīvotāju digitālo prasmju veicināšanai un pamattiesību aizsardzības uzlabošanai, arī digitālā kontekstā, piemēram:

- gada ziņojumus par Pamattiesību hartas īstenošanu, jo īpaši 2021. gada ziņojumu “Pamattiesību aizsardzība digitālajā laikmetā”,
- paziņojumu “Digitālais kompass līdz 2030. gadam – Eiropas ceļam digitālajā gadu desmitā”, kura rezultātā tika pieņemta Digitālās desmitgades politikas programma 2030. gadam,
- Eiropas sociālo tiesību pīlāra rīcības plānu,
- jauno Eiropas stratēģiju “Bērniem labāks internets” (*BIK+*),
- Eiropas Demokrātijas rīcības plānu,
- 2022. gada izvērsto Prakses kodeksu dezinformācijas jomā,
- 2016. gada Rīcības kodeksu cīņai pret nelikumīgiem naidu kurinošiem izteikumiem tiešsaistē,
- Digitālās izglītības rīcības plānu,
- leģislatīvas un neleģislatīvas iniciatīvas par mākslīgo intelektu, piemēram, ētikas pamatnostādnes par mākslīgā intelekta un datu izmantošanu pedagogiem paredzētā mācīšanas un mācīšanās procesā,
- Eiropas Prasmju programmu,
- ES tiesiskās apmācības stratēģiju,
- digitālo prasmju un izglītības paketi,

- pamatnostādnes medijpratības veicināšanai un attīstībai,
- Personu ar invaliditāti tiesību stratēģiju 2021.–2030. gadam.

Eiropas Savienības Padome aicina Komisiju:

29. **uzraudzīt** Digitālās desmitgades politikas programmas 2030. gadam īstenošanu, lai nodrošinātu, ka līdz 2030. gadam tiek pienācīgi sasniegti stratēģijā noteiktie mērķrādītāji un mērķi – saistībā ar digitālajām spējām infrastruktūru, izglītības un prasmju jomā un uzņēmumu un sabiedrisko pakalpojumu digitālo pārveidi,
30. **apkarot** dezinformāciju un nelikumīgu saturu tiešsaistē, pārtraugot Digitālo pakalpojumu akta noteikumu ievērošanu un panākot to izpildi un regulāri izvērtējot to, kā tiek īstenots 2022. gadā pieņemtais izvērstais Prakses kodekss dezinformācijas jomā un Rīcības kodekss cīņai pret nelikumīgiem naidu kurinošiem izteikumiem tiešsaistē, cenšoties panākt, lai ieinteresētās personas ievērotu minētajos kodeksos noteiktos standartus un saistības, kuru mērķis ir izveidot pārredzamāku, drošāku un uzticamāku tiešsaistes vidi, kurā tiek ievērota vārda brīvība,
31. **turpināt aizsargāt un atbalstīt** pilsoniskās sabiedrības organizācijas un cilvēktiesību aizstāvjus, lai veicinātu plaukstošu digitālo pilsonisko telpu un veidotu pilsoniskās sabiedrības organizāciju un cilvēktiesību aizstāvju noturību pret draudiem, iejaukšanos un traucējumiem tiešsaistē,
32. **turpināt atbalstīt** visu izpildes panākšanas ķēdi un attiecīgās ieinteresētās personas dalībvalstīs **un turpināt iesaisti** ar tām – saistībā ar darbu, ko veic ES Augsta līmeņa grupa naida runas un naida noziegumu apkarošanas jautājumos, un izmantojot norādījumus, labas prakses apmaiņu un finansējumu,

33. sadarbojoties ar dalībvalstīm, **uzraudzīt** digitālos principus un tiesības, kas izklāstītas Eiropas deklarācijā par digitālajām tiesībām un principiem digitālajai desmitgadei, lai sasniegtu vispārējos mērķus, kas noteikti Digitālās desmitgades politikas programmā 2030. gadam, un ņemt vērā minētos principus un tiesības legislatīvajās iniciatīvās un tehnoloģiju izstrādes centienos,
34. **integrēt** digitālo spēcīgāšanu visās attiecīgajās ES politikas jomās, jo digitālās prasmes mūsdienās ir transversālas un tāpēc tās ir nepieciešamas mūsu attīstībai digitālajā sabiedrībā, un **pastiprināt** līdztiesības un pamattiesību integrēšanu visās attiecīgajās ES politikas jomās ar digitālo komponentu, jo tiešsaistes un digitālā pasaule ir viena no galvenajām pamattiesību īstenošanas jomām mūsdienu sabiedrībā,
35. **nodrošināt**, ka tiek īstenota jaunā Eiropas stratēģija “Bērniem labāks internets” (*BIK+*), lai uzlabotu vecumam piemērotus digitālos pakalpojumus un, ņemot vērā ES stratēģiju par bērna tiesībām, jo īpaši tās 5. daļu, nodrošinātu, ka ikviens bērns tiešsaistē tiek aizsargāts, saņem iespējas un tiek cienīts,
36. **atbalstīt** iniciatīvas, kuru mērķis ir veicināt digitālās informētības un digitālo prasmju attīstību, izmantojot finanšu programmas, piemēram, ESF+, Atveseļošanas un noturības mehānismu, programmu “Digitālā Eiropa”, programmu “Pilsoni, vienlīdzība, tiesības un vērtības”, programmu “Tiesiskums”, Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumentu un *Erasmus+*,
37. **vairot informētību un izplatīt informāciju** par Savienības iniciatīvām šajā jomā, piemēram, Eiropas Digitālo prasmju un darbvietu platformu, kas piedāvā informāciju un resursus par digitālajām prasmēm, kā arī apmācības un finansēšanas iespējām.

